

نقشه راه اقتصادی

سیدالارواح میرزایی

دولت مردمی، ایران قوی

اقتصاد ایران در دهه‌های اخیر فراز و نشیب‌های زیادی داشته است. بی‌ثباتی، رشد منفی یا اندک اقتصادی، تورم بالا و بیکاری گسترده، مسائلی هستند که ریشه در ساختار معیوب اقتصاد ایران دارند؛ علاوه بر این، شرطی شدن اقتصاد ملی به تحولات سیاسی، دورنمای مبهمی برای فعالان اقتصادی پدید آورده است که پیامد آن به تعویق انداختن فعالیت‌ها، کاهش سرمایه‌گذاری و تولید است.

با وجود برخورداری از نعمت منابع طبیعی سرشار و زیرساخت‌های فیزیکی (مانند واحدهای صنعتی، زیرساخت‌های حمل‌ونقل) تقریباً مناسب، «ضعف در شیوه حکمرانی» و سوء مدیریت کلان باعث عملکرد ضعیف اقتصادی شده است. پایین بودن بهره‌وری، سهم پایین اقتصاد دانش‌بنیان، رتبه‌های پایین در شاخص‌هایی مانند سهولت کسب‌وکار و رقابت‌پذیری همگی گویای مسائل مدیریتی هستند.

برنامه‌های اقتصادی «دولت مردمی، ایران قوی» به پشتوانه اراده مردم، برخی از عقب ماندگی‌های چشم انداز ۱۴۰۴ را جبران کرده و گام دوم انقلاب اسلامی را در راستای تحقق «تمدن نوین اسلامی» رقم خواهد زد.

رفع و خنثی سازی کامل تحریم‌ها یکی از راهبردهای دولت مردمی است؛ اما تحقق اهداف، به رفع تحریم‌ها گره زده نشده و برنامه‌ها به گونه‌ای طراحی شده‌اند که تحریم‌ها مانع اجرایی شدن آنها نشود.

در این سند، نمونه‌هایی از مقاصد و اقدامات برنامه‌ها که نمایان‌گر نقشه راه اقتصادی دولت مردمی هستند، بیان شده است. نمونه‌های بیان شده شامل مقاصد مهم اقتصادی و برخی از موضوعات مهم خانوارها، کسب‌وکارها و دولت هستند:

- اقتصاد کلان: نرخ رشد اقتصادی، تورم و صادرات غیر نفتی از مهم‌ترین مسائل کلان اقتصاد کشور هستند که در این برنامه برای آنها هدف‌گذاری هماهنگ و دقیقی انجام شده است.
- خانواده: قدرت خرید، اشتغال، سرمایه‌گذاری، مسکن و سلامت از مهم‌ترین دغدغه‌های معیشتی خانواده‌ها هستند که در این برنامه اقدامات موثری برای رفع آنها پیش‌بینی شده است.
- کسب و کارها: ثبات اقتصادی و بهبود محیط کسب و کار برای دستیابی به اهداف تولید و اشتغال ضروری است. اصلاح نظام بانکی و مالیاتی و حذف قاچاق، در صدر اولویت‌های بهبود محیط کسب و کار هستند. بخش‌هایی مانند کشاورزی و غذا، خودروسازی و معادن نیاز به توجه بالایی دارند که در این موارد نیز نکاتی در نقشه راه بیان شده است.

- دولت: شایسته‌سالاری، بودجه و شفافیت مهم‌ترین موضوعات دولت هستند. دولت باید اصلاح امور، از خودش شروع کند؛ تا مدیرانی شایسته مسئولیت‌ها را به عهده نگیرند و تا دخل و خرج دولت متوازن نباشد؛ اقتصاد کشور سامان نمی‌یابد.

روند تحقق مقاصد و اقدامات در سامانه‌ای برای پایش پیشرفت و اطلاع عموم مردم منتشر خواهد شد.

انشالله سال ۱۴۰۲ نقطه عطف اقتصاد ایران خواهد بود؛ در این سال «ثبات اقتصادی» محقق می‌شود و ارتقای تراز اقتصاد ایران آغاز می‌شود

اقتصاد کلان

۱. از سال ۱۴۰۱ میانگین نرخ رشد اقتصادی بدون نفت و با تاکید بر ارتقای بهره‌وری به بالای ۵ درصد خواهد رسید.
۲. در سال ۱۴۰۲ نرخ تورم به کمتر از ۱۵ درصد کاهش یافته و در سال‌های بعد به سمت یک رقمی شدن حرکت خواهد کرد.
۳. از سال ۱۴۰۲ اثرپذیری معیشت مردم از نوسانات و رشد نرخ ارز متوقف خواهد شد.
۴. از سال ۱۴۰۲ کل نیاز ارزی کشور از طریق صادرات غیرنفتی تامین خواهد شد.
۵. تا سال ۱۴۰۴ صادرات غیرنفتی حداقل ۲ برابر خواهد شد. (از حدود ۳۵ میلیارد دلار به بیش از ۷۰ میلیارد دلار). سهم صادرات غیرنفتی به کشورهای همسایه حداقل ۲ برابر خواهد شد. (از حدود ۲۰ میلیارد دلار به بیش از ۴۰ میلیارد دلار).

خانوار

اشتغال

۶. تا سال ۱۴۰۴، ۴ میلیون فرصت شغلی جدید با تاکید بر اشتغال دانش‌آموختگان دانشگاهی ایجاد خواهد شد.
۷. تا سال ۱۴۰۴، در سه دهک درآمدی پایین، به طور متوسط هر خانواده یک نفر شاغل خواهد داشت.

پس‌انداز و سرمایه‌گذاری

۸. در سال ۱۴۰۰ با تقویت منابع و اصلاح عملکرد صندوق تثبیت بازار سرمایه، نوسانات بورس مدیریت خواهد شد.
۹. از سال ۱۴۰۱ انتشار اوراق بهادار به طور مؤثر برای پوشش مخاطره سهامداران خرد آغاز خواهد شد.
۱۰. از سال ۱۴۰۱ ابزارهای بازار سرمایه (مانند صندوق‌های سرمایه‌گذاری ارزی و صندوق‌های سرمایه‌گذاری طلای آب شده) به منظور حفظ ارزش دارایی‌های مردم (متناسب با نرخ ارز و طلا) ایجاد خواهد شد.

تامین کالاهای اساسی

۱۱. از آذر ماه سال ۱۴۰۰ با استقرار کامل مدیریت زنجیره تامین کالاهای اساسی، نیازهای مردم با اطمینان و قیمت مناسب تامین خواهد شد.

مسکن

۱۲. تا سال ۱۴۰۴ سهم هزینه مسکن در سبد خانوار به یک سوم کاهش خواهد یافت. (از حدود ۵۰ درصد به حدود ۳۰ درصد)
۱۳. تا سال ۱۴۰۴، ۴ میلیون واحد مسکونی جدید ساخته خواهد شد.
۱۴. در خرداد ۱۴۰۱ زمان بندی خانه دار شدن نیمی از متقاضیان واجد شرایط اعلام خواهد شد. کاهش حاشیه نشینی، احیای بافت های فرسوده و نوسازی مسکن روستایی در اولویت خواهد بود.
۱۵. تا سال ۱۴۰۴، تقاضای سوداگرانه در بازار مسکن به نصف کاهش پیدا خواهد کرد. (از حدود ۷۰ درصد به ۳۵ درصد)

سلامت

۱۶. در سال ۱۴۰۱ نیمی از مردم و در سال ۱۴۰۲ همه مردم دارای کارت سبز سلامت خواهند بود. با این کارت هزینه دریافت خدمات از مراکز درمانی (مانند بیمارستان ها، آزمایشگاه ها و داروخانه ها) از مراجعه کننده دریافت نشده و از طریق بیمه و تسهیلات قرض الحسنه (بابت سهم بیمار) پرداخت خواهد شد.
۱۷. تا سال ۱۴۰۴ دسترسی عادلانه به خدمات بهداشتی و درمانی در سراسر کشور فراهم خواهد شد.
۱۸. تا سال ۱۴۰۴ پرداخت از جیب مردم بابت هزینه درمان به نصف کاهش خواهد یافت. (از ۴۳ درصد به ۲۰ درصد).

کسب و کارها

تامین مالی

۱۹. در سال ۱۴۰۰ زمان بندی تسویه بدهی های دولت به بانک ها اعلام خواهد شد.
۲۰. از سال ۱۴۰۱ دسترسی مردم و بنگاه های کوچک و متوسط به تسهیلات بانکی افزایش خواهد یافت.
۲۱. از سال ۱۴۰۱ انواع ابزارهای مالی (مانند تامین مالی زنجیره ای، قراردادهای باز خرید و اوراق صکوک) گسترش یافته و علاوه بر پوشش تنوع نیازهای مالی کسب و کارها، جریان منابع و مصارف مالی اصلاح خواهد شد.
۲۲. از سال ۱۴۰۱ انواع دارایی ها (مانند قبض انبار، قراردادهای فروش و ماشین آلات) ارزش گذاری شده و به عنوان ضمانت قابل استفاده خواهد بود.
۲۳. از سال ۱۴۰۱ اعطای تسهیلات بانکی براساس اعتبارسنجی انجام شده و فسادهای بانکی و معوقات کاهش خواهد یافت.

۲۴. تا سال ۱۴۰۲ دارایی‌های منجمد، بنگاهداری بانک‌ها و معوقات بانکی به نصف کاهش یافته و از تبدیل شدن بانک‌های خصوصی به اختصاصی جلوگیری خواهد شد.
۲۵. تا سال ۱۴۰۳، کفایت سرمایه بانک‌ها اصلاح شده و به سطح استاندارد خواهد رسید.

مالیات

۲۶. در سال ۱۴۰۱، تعاملات مودیان با سازمان امور مالیاتی یکپارچه شده و در بستر الکترونیکی انجام خواهد شد.
۲۷. در سال ۱۴۰۱ با تکمیل جریان داده‌های مالیاتی و ایجاد شفافیت، از فرارهای مالیاتی جلوگیری خواهد شد.
۲۸. از سال ۱۴۰۱ مالیات‌های تنظیمی به طور کامل اجرا شده و با اخذ مالیات از فعالیت‌های غیرمولد و سودگرایانه، جذابیت این فعالیت‌ها کاهش خواهد یافت.
۲۹. تا سال ۱۴۰۴ مالیات بر عملکرد واحدهای تولیدی کاهش یافته و به ۱۰ درصد خواهد رسید. (کاهش از ۲۵ درصد به ۱۰ درصد)

قاچاق

۳۰. تا سال ۱۴۰۴ قاچاق به صفر خواهد رسید.

کشاورزی و غذا

۳۱. تا سال ۱۴۰۳ استقرار مدیریت زنجیره تامین (شامل کشاورزی قراردادی) در بخش کشاورزی و غذا کامل می‌شود. با استقرار مدیریت زنجیره تامین، الگوی کشت اصلاح شده و با تولید متناسب با نیاز، محصول روی دست کشاورز و دامدار نخواهد ماند.
۳۲. تا سال ۱۴۰۳ بسترهای بازار رسانی محصولات کشاورزی اصلاح شده و با کاهش تفاوت قیمت فروش در مزرعه تا خرید مصرف‌کننده نهایی به کمتر از نصف، درآمد کشاورز افزایش یافته و یا قیمت برای مصرف‌کننده کاهش خواهد یافت.
۳۳. تا سال ۱۴۰۴ سهم سرمایه‌گذاری بخش کشاورزی با تاکید بر بهره‌گیری از فناوری‌های نوین و محصولات دانش‌بنیان در راستای افزایش بهره‌وری منابع آب و خاک و ارتقای تولید و کیفیت محصولات به ۲ برابر افزایش خواهد یافت.
۳۴. تا سال ۱۴۰۴ وابستگی کشور به واردات کالاهای اساسی به یک سوم کاهش یافته و امنیت غذایی کشور تامین خواهد شد.

خودرو

۳۵. در سال ۱۴۰۱ ظرفیت تولید خودرو (۱.۶ میلیون دستگاه در سال) عملیاتی خواهد شد.

معدن

۳۶. تا سال ۱۴۰۳ هفتاد درصد از معادن راکد دارای صرفه اقتصادی فعال شده و زنجیره فرآوری مواد معدنی توسعه خواهد یافت.

دولت

شایسته‌سالاری

۳۷. جذابیت‌های کاذب برای احراز مسئولیت‌های دولتی (به ویژه در شرکت‌های دولتی و مدیریت‌های ارشد) از بین خواهد رفت تا مسئولیت‌ها، طعمه نباشد.

۳۸. مدیران در همه سطوح بر اساس فرایندهای ارزیابی دقیق انتخاب شده و بر مبنای ارزیابی عملکرد، ارتقاء یافته یا عزل خواهند شد.

بودجه

۳۹. از سال ۱۴۰۱ بودجه‌ریزی عملیاتی (شامل محاسبه هزینه هر فعالیت به منظور مدیریت هزینه‌ها) به طور دقیق اجرایی خواهد شد.

۴۰. تا سال ۱۴۰۴ تراز عملیاتی بودجه مثبت خواهد شد. دولت با فروش دارایی‌ها (مانند نفت و شرکت‌های دولتی) و استقرار از بانک‌ها، هزینه‌های خود را تامین نخواهد کرد و وابستگی بودجه به فروش نفت خام قطع خواهد شد.

۴۱. از سال ۱۴۰۴ منابع حاصل از بهره مالکانه نفت و گاز صرف سرمایه‌گذاری خواهد شد.

شفافیت

۴۲. در سال ۱۴۰۰، همه قوانین و مقررات شفافیت به طور کامل اجرا خواهد شد.

۴۳. در سال ۱۴۰۰ سامانه‌های شفافیت (مانند قراردادهای دولتی و عملکرد شرکت‌های دولتی) تکمیل شده و در دسترس عموم مردم قرار خواهد گرفت.

۴۴. در سال ۱۴۰۰ سامانه جامع اطلاعات اقتصادی در راستای پیشگیری از تخلفات و جرایم اقتصادی راه‌اندازی خواهد شد.